

Historie ontrafeld van Leeuwarder kanonnen

MAARTEN PENNEWAARD

LEEWARDEN Van alle bronzen kanonnen die wapenmakers in Leeuwarden maakten, is er niet één behouden voor de stad. Ze staan wel in Sneek, in Florida en steunen, omgesmolten, admiraal Nelson in Londen.

In het Historisch Centrum Leeuwarden lichtte kenner Nico Brinck gistermiddag wat meer tipjes van de sluiers die de Friese wapenproductie omgeven. De stad heeft vanaf 1601 een rol gespeeld in het vervaardigen van bronzen geschut.

Tijdens de tachtigjarige oorlog was het onmogelijk wapens van elders te importeren en daarom moest de stad in zijn eigen wapenproductie voorzien. Jan Joriszoon (of Gregor Gregorius zoals hij zichzelf noemde), Hans Falck, Jacob Noteman en Petrus Overney fabriceerden tot het eind van de zeventiende eeuw hun wapentuig voor tal van opdrachtgevers.

De uit Leeuwarden afkomstige Brinck woont op Terschelling en werd daar lid van duikteam Ecuador. Hij begon zich te verdiepen in de herkomst van de kanonnen die werden opgedoken. Door de kanonnen exact op te meten en de inscripties en symbolen op de wapens te ontcijferen, vergaarde

hij een schat aan kennis.

Een paar jaar geleden werd hij gevraagd naar de achtergrond van een oud stuk geschut dat ergens in het zuiden van het land lag te verstoffen. Het bleek er een van Hans Falck. Brinck zou het kanon graag terugzien in Leeuwarden. „Helaas, de eigenaren willen het kanon niet kwijt. Jammer.”

Leeuwarder kanonnen duiken op allerlei plaatsen op. Het Scheepvaartmuseum in Sneek beschikt over een kanon van Noteman. Op Landgoed Nienoord staan gawe exemplaren van Overney. Zelfs in de VS dook een Leeuwarder kanon op. „Bij een rijke bouwondernemer, die rechtstreeks zaken deed met vissers als die wat hadden gevonden.”

Brinck denkt dat kanonnen van het in Harlingen gebouwde oorlogsschip Prins Willem, dat in 1653 deel uitmaakte van de vloot van admiraal Tromp tijdens een zeeslag nabij Nieuwpoort, nu dienen als bronzen voet van het standbeeld van de Britse admiraal Nelson op Trafalgar Square in Londen. „Kanonnen van verslagen schepen van vijanden werden vaak hergebruikt. De kanonnen van de Prins Willem stonden later op het Britse schip Royal George, dat later bij Wight is gekapseisd. De kanonnen zijn omgesmolten voor het standbeeld, vermoed ik.”